

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת



עמידה פנסיון ששנה הון

יש שני חלקים בתורה, יראת ואהבה. ופרשתנו עוסקת בהלכות ומשפטים שבין איש לרעהו, שזה בבחינת קבלת התורה מיראה, היות שבלמוד זה יש ענש ודין. ועל זה אמרו חז"ל "ואלה" מוסיף על הראשונים, שגם זה נאמר מסיני. החלק השני בתורה, הוא אהבת ה' ולפיכך אנו מבקשים בכל יום מה' שיפתח לבנו בתורתו וישים בלבנו אהבתו ויראתו, שעסק התורה יביא לנו אהבת ה' ויראת שמים.

ואמרו חז"ל (סנהדרין כד.) "במחשפים הושיבני", זה תלמודה של בבל. והינו שבתלמוד מובאים הלכות ודינים על אנשים שמתקוטטים זה עם זה, או שהזיקו זה לזה, וכענין חלק מההלכות שהובאו בפרשתנו, ואסור לנו להיות בהרגשה של מריבה ונצח חלילה, שזה ענין המחשפים, אלא להשכיל שהלכות אלו נועדו להזהיר אותנו שלא נכשל ולא נזיק, ברם, עקר עסקנו יהיה באפן החיובי, באהבת ה' ובהתבוננות ברב חסדיו, שתורתנו תהיה תורת חסד.

ונביא כאן ספור נפלא בענין זה:

<< המושך בעמוד ד

לקח מהפרשה



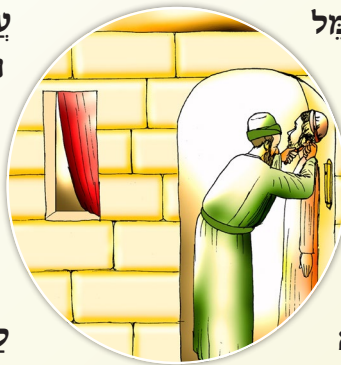
לעסק בטוב המרבה ולא לריב על זוטות

הקודמת שני דברים שאסורים במזבח; לא להניף ברזל ולא לעלות במעלות, שמהות שתי המצוות הללו הנם מדות כמובא ברש"י באריכות, היות שהמזבח מסמל ללב הטהור שעלינו להזהר להיות נקיים טהורים וחיוביים, לא להניף ברזל ולא לנהג מנהג בזיון.

עבודת המקדש לא היתה עבודה חיצונית גרידא חלילה, כי אם עבודה פנימית של דבקות בבורא, והמזבח הנו התרופה שקדמה למכה, כאשר אדם היה מגיע לדין ורואה את עבודת בית המקדש הוא היה נזכר שהוא בא למזבח לפני כמה שנים עם הבכורים, ובשנה שעברה הוא בא עם אשתו להביא קרבן יולדת על הין או הבת שנולדו לו, וכן הוא בא פעמים רבות בכדי להביא קרבן עולה בכדי להתקרב ולהדבק בבורא, ואזי הוא היה מבין שתכלית ביאתנו לעולם הנה לעסק בדבקות בה', והמשפטים שבאים כאשר אדם נהג שלא כראוי הנם רק בדיעבד, וככל שאדם יעסק

<<

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" - וי"ו מוסיף על ענין ראשון שתשים הסנהדרין אצל המזבח. בסוף הפרשה הקודמת מובא הצווי על המזבח ותכף לזה נסמכה פרשתנו שעוסקת בדינים ויש להבין מה הענין שהסנהדרין היו במקדש?



והנה המזבח מסמל ללב הפנימי של כלל ישראל שעליו היו מזים את הדם - "הדם הוא הנפש" - הרצון כמו שכתוב "אם יש את נפשכם", כאשר אדם היה בא לבית המקדש הוא היה מוציא את הרצון הפנימי שלו, רצון שפלו געגועים וכסופים לבורא, רצון של הנשמה הטהורה שנחצבה מתחת כסא הכבוד כחלק אלקה' ממעל, ולפיכך כאשר אדם מביא קרבן על חטא או כהפרת הטוב - כקרבן יולדת או תודה, הוא היה דבק בבורא, קרבן מלשון קרבה, וזוהי מהות התשובה שבאה עם הקרבן - שאנו שבים לבורא ודבקים בו עם הרצון הפנימי.

והתורה מזוהרה בסוף הפרשה



מאידיך, יש אדם ששומח בכתנה בחסד הגדול שה' זכה אותו והביא לו משפחה, ולא מענין אותו כלום מצער שהיה, הוא מוחל ומותר לכולם, כי הוא מרגיש המאשר ביותר. כן זה בעולם הזה, יש מי שעסוק כל היום במה שחסר לו ובמה שצעריו אותו וכל ימיו צער ומכאוב, מאידיך אדם ששומח בחלקו הטוב - הוא מאשר תמיד.

לכל אחד ואחד יש רצונות וכסופים גדולים לקב"ה, והעבודה שלנו להוריד את המסכים ולגלות את עמק לבנו, וככל שהאדם מקטין את עצמו ומרגיש שלא מגיע לו מאומה, הוא יעריך יותר את כל הטוב שה' מרעיף עליו, כדגמת אדם שנכנס לכתנה של אנשים גדולים ומכבדים מאוד שבקשי אפשר להכנס לשם, וכל הזמן הוא רק מקוה שלא יוציאו אותו משם, וגם אם לא מביאים לו כלום הוא לא מתרעם כי הוא מבין שעצם המצאונו בכתנה זה חסד גדול.

כן - כאשר נדע שעצם המצאונו בעולם הזה בבריאות ובנחת, עצם זה שיש לנו משפחה ואכל, זה חסד עצום מאוד, נשמח מאוד בחלקנו הטוב, ולא נתרעם על שום דבר שנראה כחסר עבורנו.

ובכדי לשמח בחלקנו הטוב, עלינו לקדש את המעשים הגשמיים שלנו ולקשר אותם לבוּרא יתברך, כמו שמאריך בעל חובות הלבבות בשער עבודת האלוקים שכאשר אנו אוכלים נחשב כמה ה' מיטיב עמנו ומביא לנו אכל, וכן הלאה בכל דבר נעמיק בפרטים הקטנים ביותר ונבא מפה לאהבת ה', וכן נהיה שמחים ומאשרים.

לפי דברינו מבאר מדוע היו מוכרים לעבד את מי שגנב, וכמו שבארו המפרשים שגנב מראה שהוא חפץ לקחת הכל לעצמו, ולפיכך היו מוכרים אתו לעבד וכן האדון היה מראה לו דגמה אישית כיצד הוא נתן בעין טובה לבני משפחתו; ואף לעבד, כמאמר חז"ל 'כל הקונה עבד כקונה אדון לעצמו' - היות שעליו לדאג שיהיה לעבד טוב בביתו - כמו שכתוב "כי טוב לו עמו" ואם יש רק פריית אחת על האדון לתת אתה לעבד, ועל ידי שהעבד הגנב ראה את טוב לבו של אדונו הוא מתחזק במדת הנתינה ההפך ממדת החמדה והגנבה שהיו בו.

יסוד נפלא זה צריך להיות נר לרגלינו, יסוד החנוכה הנו בעשה טוב' - להקרין מדות טובות ולעסק בתורה ובמצוות במאור פנים - וזה חודר לבני ביתנו ולסובבים אתנו. ואפשר לבאר על דרך זו את הפן הרוחני של מצות בורר על דרך הדרש - שבשבת שהוא יום של קדשה והתעלות נצטוינו לא לעסק בפסלת, אלא לברר את האכל מתוך הפסלת - להדגיש את הטוב ולראות טוב.

בעבודת הבורא בפן החיובי ועם מדות טובות כמו שבארנו במזבח, הוא לא יצטרך לבוא לדין.

יש פאן יסוד עצום עבורנו; לכל אחד ישנם רצונות, כל אחד מתלהב ובווער בתוך לבו ולכל אחד יש את הבחירה היכן לנתב את הרצון שלו, מי שלבו בווער באהבת ה' הוא מגיע למזבח לראות את הכהנים בעבודתם, להקריב קרבן ולהתקרב לבורא, להודות ולהתלהב על הילד שנולד לו או על הפרות שגדלו בשדהו, הוא מתרומם כי הוא עסוק בטוב ולבו מלא בהפרת הטוב ובכל עת הוא קונה עוד מדות טובות ועוד אצילות, מאידיך אדם שהוא רדוד והוא לא עשה עסק מכל הטוב שה' מרעיף עליו, בהכרח שהוא יעשה עסק מדברים שוליים, ובסוף יצטרך לבא לדין.

בתנא דבי אליהו מובא שאלקנה וחנוה היו מלהיבים את כלל ישראל לעלות למשכן שלה, כי הם הרגישו את קרבת ה' המיוחדת שהיתה במשכן, ולכן כאשר חנה בקשה על ילד היא היא בקשה עם כל הלב והרגש, וכן כאשר הרבתה בשיר ושבח לבורא על הולדת בנה היא התלהבה מאד כמובא בזהר הקדוש, היות שהרצון והרגש שלה היו מלאים בדבקות בה', ולפיכך אנו למדים מחנה את תפלת שמונה עשרה שמהותה חבור פנימי ועמק עם הבורא.

דברים אלו מפרשים בגמרא בבבא בתרא (כא.) שדרשו על הפסוק "כי מציון תצא תורה": שבתחלה היו מלמדים את תינוקות של בית רבן תורה רק בירושלים, וכמובא בספרי שעל ידי שהיה רואה קדשה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכון לבו יותר ליראת שמים וללמד תורה - כאשר אדם היה בא לבית המקדש הוא היה נעשה אדם אחר, אדם שלבו טהור עם הבורא אדם שמלא באהבת ה' שמתלהב מכל החסד, נמצאנו למדים שכאשר נתלהב ונעשה עסק מכל הטוב המרובה נהיה מרוממים, והמריבות לא ימצאו מקום בלבנו.

אדם שיודע שכאשר הוא הולך ברחוב בבריאות על שתי רגלים זה כמו שהוא הולך עם מזוודה מלאה במליארדים... הוא ירגיש האדם המאשר ביותר! הוא יתבונן ויעריך כל נשימה שה' נותן לו, ולא יחפש מה אין לו ומה השני לקח לו, וכן לא יחפץ את תאוות העולם הזה.

חז"ל המשילו את העולם הזה ל'בי הלולא'. יש בעל-שמוחה שכל החתנה יהיה בלחץ: האם כבר הוציאו את כל האכל? מי לא בא, ולמה? וכל מי שנכנס יש לו עליו בקרת: למה באת מאחר? והוא מסתובב עם בנו החתן ואומר לו: האדם הזה פעם עקף אותי בתוה והשני לא הזמין אותנו לשמחות שלו... וכל החתנה הוא מבזבז את הזמן על בקורות וטענות על אנשים.

מאיר פנים ומחזק ומרומם את הסובבים אתו - הוא מגדלור שמפיץ קרבת ה' ומדות טובות.



בימות המשיח לא יהיו נזקים מהחיות, כמו שכתוב "וגר זאב עם כבש", וכל ארבעת אבות הנזיקין, יתהפכו לארבעה אבות שמסמלים על הטוב שהקב"ה עושה עמנו. 'שור' - רומז לגבורה הנפשית והפיזית שהקב"ה נותן לנו. 'בור' - זו הודאה על המקומות שאנו יכולים לאחסן בהם; בגקים, ארונות מקררים וכדומה. 'מבעה' - זה הודאה על האנשים הטובים שיש בעולם [לדעת רב שמבעה זה אדם], וכן שיש לנו שנים [לדעת שמואל שמבעה זה השן]. 'הבער' - זה הודאה על האש ותולדותיה, החשמל וכדומה. וגם קדם ביאת המשיח ראוי להודות על כל החסדים הללו, ולנצל את כל הטבעים של החיות הטבועים בנו לדברים הטובים הללו. ואפשר לומר שזה מה שיעקב אבינו גלה לבניו - את טבע החיות הטבועות בהם, ועל ידי זה רמז להם את הקץ שבו יתגלה הטוב שבכל אחד.



כאשר אדם מחזק את הזילת ונתן לו מלה טובה או חזקו, זה יכול לעמד לו לשנים רבות, כמו שספר יהודי יקר שפעם הוא שמע שיחת חזקו מאחד המשפיעים וזה עמד לו כבר עשרים וחמש שנים שהוא שומר עינים בזכות אתה שיחת חזקו. וכן ידוע ספורים רבים על אנשים שחזקו ורוממו את חבריהם או את תלמידיהם ואפילו במלים קצרות וזה ממש החיה אתם. ולפעמים כאשר רואים תלמיד שהוא מצדד צריך לתת לו תפקיד או להדגיש את הטוב שבו וכך לרומם אתו, כי בכל אחד טמון הרבה טוב והעבודה שלנו לגלות ולהאיר אתו.

יסוד זה עלינו לקחת עמנו כצידה לדרך מפרשתנו שעוסקת בדיני נזיקין: שלא נהיה בור ברשות הרבים, ונזהר מאד מלצער את הבריות. ואדרבה, נעסק בחן וחסד, כמו שידוע מר' ישראל סלנטר שראה את תלמידו עם פרצוף חמוץ ואמר ר' ישראל לתלמיד: "אל תהיה בור ברשות הרבים", ובודאי שמרבה מדה טובה - שכאשר אדם

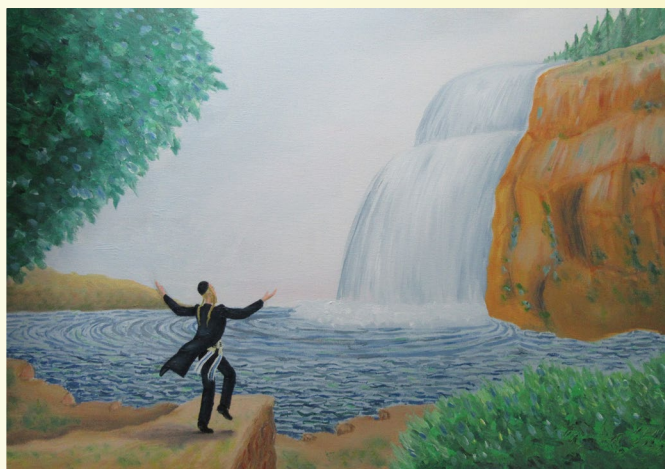
דוד מלכנו התפעל מכל הבריאה, הוא ראה את ה' בכל מה שברא בעולמו, ובתהלים הוא מודה על השלג ואומר: "הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר" ללמדנו שנתפעל מכל דבר, וכאשר ה' מכסה את הארץ בלבן זה זמן לומר לילדים מי ברא את הפתיתים הלבנים הללו? מי מפעיל את כל הבריאה? מי אוהב אתנו בלי גבול ומלבין את חטאנו כשלג? הלא זה ה' יתברך שאוהב אתנו כל קה! וכאשר נכניס את ה' בכל דבר נהיה דבוקים בו יתברך על כל צעד ושעל.



התורה פותחת בפרשתנו במצות האדון על עבדו, ללמדנו שגם כאשר יש לאדם עבד הוא צריך להעריך אותו, לא לזלזל בו ולא להשתרר עליו. וקל וחמר שעלינו להתנהג ברכות ובענוה, עם האנשים שסביבנו, שעוזרים ומסיעים לנו בלי סוף למה לחכות לאחרי מאה ועשרים של ההורים, בכדי להעריך אותם, נשב עם עצמנו, ונתבונן כמה טוב אנו מקבלים, ותמלא בהכנה וענוה, ובצון להכיר טובה להורינו, לבני בתינו, למשפחתנו ולרבותינו שמביאים אותנו לחיי העולם הבא.

כל טוב וטוב שבכל טפה וטפה.

וכן אדם שהולך ברחוב ורואה את כל החנויות של האכל והבגדים שיש בימינו לרב, אם הוא יחשב על הגשמיות, הוא עלול לשקע בחמרייות העולם הזה, מאידך אם הוא יקדיש מעט מחשבה על רחמי ה' ואהבתו הגדולה אלינו, שנותן לנו כל כך הרבה טוב, ואנו יכולים לאכל ולהנות מהמאכלים, ולא לאכל רק דרך זונדה או אינפוזיה חלילה, הוא יכול להיות עם המחשבות הללו עבד ה' עצום.



פעלת העננים והגשמים זה חסד ונס עצום שהמים עולים מהים והרוח נושאת אותם וכך הם מורים את כל הארץ, וצריך להתבונן בכל זה מאד. כאשר אדם שותה כוס מים הוא יכול להגיע לדרגות עצומות, אלו רק ישקיע מעט מחשבה על החסד כיצד בא לידו המים, וכיצד עוד כוסות רבות כאותו כוס שבידו ירדו גם

הם מהשמים לשליחיות רבות כגון להצמיח את הפרות ולנקות את האויר, וכן הלאה, תתבונן בגשם שירד לפני שנים רבות, שמהם גזונו אבותיך ואבותיהם, תודה על

אתו שכן שלא זכה למדות טובות, פמוכו המשיך להציק לי גם על אותה רמפה, והיה משתדל בכל מיני דרכים להרס אותה, וכן ילדי היו מצייקים לנו וזוקים לנו נירות ועטיפות לחצר ביתנו במקו, נסיתי לדבר עמם, אבל זה לא עזר, חשבתי בלבי מה זה יעזר אם אכעס, ב"ה שאני מהנעלבין ולא מהעולבים, רחמתי על אתו שכן שבמקום להתחשב בנפסיון שאנו עוברים ולהקל מעלינו, הוא רק מנסה להכביד עלינו, בקשתי מה' שיתן לו דעת של חמלה ושל שמחה בחלקו הטוב.

התחזקתי לא לדבר על אתו שכן ולא לקחת ממנו ללב מתוך אמונה בבורא שעושה עמנו את הטוב עבורנו, ועתיד לשלם לנו רק טוב בכפלי כפלים.

בשבוע שעבר שבתי יום אחד הבייתה אחרי תפלת שחרית והבחנתי במשאתי הובלות שעומדת סמוך לפניסה לבנין, ואותו שכן עומד על גבי הסבלים, נגשתי אליו ושאלתי אם הוא עובר דירה, הוא השיב לי בחיוב ואמר 'הולכים להגיע לדירת משפחה שיש להם גם ילד נכה, והם הולכים להפוך את כל הפניסה לבנין שתהיה נגישה, אני מצטער על כל הצער שגרמתי לה אבל מעכשו יהיה לה הכל נח וקל'.

לא היה לי קל לסלוח בלב שלם, אולם אחרי מחשבה ועבודה שעשיתי עם עצמי, סלחתי לו.

וכנסתי הבייתה, ספרתי זאת למשפחתי ויחד פתחנו ברקוד שניבע משמחה של אמונה והתגברות המדות, הודינו לה' שעמדנו בנפסיון בדימיה וקננו מדות טובות וראינו בחוש את דברי הרב מתגשמים, 'תותר ותראה שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר'.

...

ספר יהודי יקר: השבוע הלכתי ברחוב וראיתי עור שמתקשה ללכת, רציתי לעזר לו אבל הוא אמר לי שהוא מסתדר לבד. למדתי מכו מספר דברים: א. שצריך להתחזק מאוד למרות כל הקשי, ב. התמלאתי ברחמים ובתפלה לפני רפא חולי עמו ישראל שישלח לו רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל, ג. הודאתי לבורא על כן שאני יכול לראות, ובאותו יום התפעלתי בפני מפרי וידידי על החסד העצום שאנו יכולים לראות, וכאשר הגעתי הבייתה ספרתי זאת לילדים ויחד עצמנו עינים וברכנו בכונה עצומה בלי שם ומלכות 'ברוך פקח עורים' ואז פקחנו עינים והתמלאנו בהערכה ובהודאה על החסד העצום שאנו יכולים לראות.

הקב"ה זכה אתנו במתנה מיוחדת והביא לנו ילד עם צרכים מיוחדים שאינו יכול ללכת בכוחות עצמו, כאשר הוא גדל הבנו שאי אפשר להשאר בדירה שבה גרנו שהיתה בקומה שניה, לעלות ולרדת את המדרגות עם פסא הגלגלים היה פרוץ במאמץ רב והבנו שעלינו לחפש דירה בקומת קרקע.

מי שחפש דירה יודע כמה לא קל למצא דירה, בפרט שאנו חפשונו דירה שתהיה בקומת קרקע, חפשונו וחפשונו עד שבסיעתא דשמיא מצאנו דירה, שהיה צריך לעלות פשלה מדרגות בפניסה לבנין בכדי להכנס אליה, חשבתי יחד עם בני ביתי שנבנה איזו עליה קטנה על גבי המדרגות וכו' ויכל להכנס לדירה עם פסא הגלגלים בקלות, היינו בטוחים שלא תהיה לנו עם זה שום בעיה וכו' סגרנו חזה ועברנו לדירה.

אחרי שהתמקמנו בדירה הזמנתי משטח בכדי לעשות כמין פבש על המדרגות, התחלתי להכין את המקום בכדי שאוכל להניח עליו את המשטח.

תוך כדי שאני עבד נגש אלי אחד השכנים ואמר אפשר להבין מה אתה עשה? אמרתי לו שיש לי ילד נכה ואני בונה עבורו מעלון, הוא אמר: זה לא מענין אותי! המדרגות הם שטח צבועי ואתה לא תעשה כאן מה שאתה רוצה! נסיתי לדבר על לבו, אולם הרגשתי שדברי אינם מתקבלים, היתה לי הרגשה נוראה, לא הבנתי למה הוא כל כך מתנגד ולמה אני ובני ביתי צריכים להרים פסא כבד בגלל עקשנות בלתי מובנת של שכן אחד.

הייתי ממש מתסכל ונכנסתי אל הקדש פנימה למו"ר ושטחתי בפניו את מצוקתי, הוא שמע את דברי שנאמר בכאב לב והורה לי להביא מסכת גטין, הוא פתח בדרך והקריא לי את דברי הגמרא: "כל שיש לו צעקת לגימה על חברו" - שאדם מרגיש שמצערים אתו ולא נותנים לו את מה שמגיע לו בצדק - "ושותק" - ובכל זאת הוא שותק - "שוכן עדי עד עשה לו דין" - הקב"ה עשה דין לאדם שמצטער מחברו - שהכל יסתדר לו.

מו"ר הרים את עיניו מהגמרא הסתפל בי במבט רחמיא ואמר: תותר תחפש דרך אחרת לבנות בה רמפה, גם אם זה יעלה לה יותר, זה שיהיה, תותר ותראה שהכל יסתדר, סיים מו"ר את דבריו, ואני יצאתי מחדרו מחזק ומעודה, אמרתי לבני ביתי את דברי הרב והחלטנו יחד לבנות רמפה מסביב - לפניסה האחורית שדרך החצר למרות שזה היה מסובך ויקר בהרבה והעקר שלא להקלע למחלוקות וסכסוכים.

